

A fejlődő Csongrád megye

Szeged ötödik ötéves terve

Ötödik vasárnap találkozik már az olvasó ezzel a rovatunkkal, amelyben Csongrád megye és városainak jelen ötéves tervét igyekszünk összefüggésben és együttesen bemutatni. Csongrád, Hódmezővásárhely, Makó és Szentés után Szegedre került a sor. Valamennyi irásunkat statisztikákkal, számokkal, adatokkal kezdjük. Szeged esetében a szegedi olvasóköröségnek ismétlés lenne ilyen felsorolás. Térjünk hát mindjárt a tárgyra! Egy kis visszpillantás, a jelennek egy kis leltára, és lássuk a terv érdekesebb részleteit, egy szükséges nagyobb összefüggésben is.

Fejezetek a múltból

Nemrégiben más kötelességből végig kellett araszolnom Szeged történetének főbb fejezeteit, így most az összefoglalás újrafoglalmasát engedje el az olvasó — hadd használjam azokat a sorokat, idézőjelek nélkül.

Szeged történetének akármely fontos forrását ültük fel, a tudomány erejével vallja és bizonyítja mindegyik: ezen a téren ősidők óta itt él és munkál az ember. Itt öleli a föld a szárazságot és a csontjait, az edényeit és az ékszereit, a hajléka megkövesedett maradványait és a temetőit. A régész visszazár a földbe, oda, ahová sem emlékeztet, sem fantázia vissza nem érhet, és meggyőződéssel vallja, hogy az ember első „névjegye” lehet vagy huszonnégyezer éves ezen a vidéken. A régészeti kilométerköveit szívesen költjük azután össze szép és jeles feltételezésekkel, fantáziával. A tudomány nem mond el, így szívesen hiszünk, hogy talán a honfoglalás előtti időben itt állott Partiscum városa, Attila fejedelmi sátrát és koporsóját ezen a téren keresték lelkes amatőrök, a római kövek meg arról beszélnek, hogy Daciában jövet-menet, a Maros-völgyben máhházak a világbirodalom ka-

tonál, itt hordták Itáliába a söt. Ami idekötötte az embert — az hordta szét, mosta el vagy takarta be nyomai jórészt is: a víz.

Nem messze vannak innen a hét vezér sátorodombjai, maradt valami a szegedi erősségből, mesterségeket tanultak el a szegedi polgárok a töröktől, vendégek látták e falak Dózsát és marasztalták Rákóczit, Kossuth „nemzetem büszkeségé”-nek nevezte lakosságát, elsőként rendezett modern ipari vásárt és egyetlen napon pusztult el az áradatban, a legmodernebb tervek szerint épült újjá és bepiskolta nevét az ellenforradalom, az első felszabadult magyar nagyvárosként emlegetik, majd megakasztotta fejlődését az elfogult politika, életének, történetének legdinamikusabb korszakát éli, és soha ennyi szorító gondja nem volt — ...Mennyi-mennyi ellentmondás!

Szeged történetének azonban állandó jellemzője volt a múltban: itt igen gyakran kellett mindent előlről kezdeni. A török és a víz után, a Habsburgok és a fehérek után, a háború és a felszabadulás után, a politika kiegyenlítése és a város státuszának megváltozása után...

Vallomás a jelenről

Csak fantáziával lehetne utolérni: hol tartana ez a város, ha nagy megtorpanást elspórolta volna a történelem! A jelen azonban kifogja a képzelődés vitorlájából a szelet, hiszen hány városfestvérünk hozza példaként! Szépsége, hangulata, meghittsége, kulturáltsága, fejlődésének dinamizmusa, a régi és az új szép illesztése, otthonossága, patinája és modernsége... — mind-mind feltűnik palettáján ezernyi színnel, izgalommal.

Es emögött, e sok ráillő jelző mögött fedezet van. Új üzemek, intézmények tucatjait rakta fel a város dolgos népe, meghonosította a nehézipar fontos ágait, otthont adva a tudományoknak, művészeteknek, kényeret minden dolgos polgárának, korszerű otthont családok ezreinek, új arcot városrészeknek. Lényegesen átalakult a társadalom struktúrája, az ipari munkásság létszámban is legerősebb egységévé vált a dolgozó lakosságnak. Az utolsó évtized már olyan minőségi változásokat hozott a város fejlődésében, amelyekhez esetleg csak a nagy víz utáni újjáépítés hasonlítható.

Hiszen ha csak az eredmények nagyját sorakoztatjuk is fel, történelem beszél az adatokból. Szeged megújult és megfiatalodott. Utcáiról, tereiről eltűntek az emberpiacok: jó tíztizenöt esztendő alatt megszűnt a munkanélküliség sok-sok évtizedes átka. Ma körülbelül anynyi ember dolgozik Szeged iparában, építőiparában és közlekedésében, amennyi a város teljes lakossága volt. Az aktív keresők 52 százaléka az iparból kapja kenyerét. Szeged 246 vállalatában, üzemében, gyáregységében, Igazi nagyüzemi munkásság született a város falai között, melynek soraiban szakma szerint ma már nemcsak fonókat, szövőket, paprikamolnárokat és kötélverőket tartunk számon, hanem a nehézipari szakmák egész sorát is. Ennek a munkásságnak a politikai ereje és a termelési eredményei összehasonlíthatatlanok a felszabadulás előttről. Ma már 16 milliárd forint fölött becsüljük a szegedi ipar évi termelési

utóbbi másfél évtizedben megkezdődött a törlesztés, s egyre inkább hasonló várostestvéreinek nyomába lép. Újra csak a statisztikához fordulunk: A Központi Statisztikai Hivatal „A két kongresszus között (1975) című kiadványában ezt írja Szegedről: „A 165 ezer fős és dinamikus fejlődő Szeged mindinkább az egész dél-alföldi körzet központjává válik. Oktatási és egészségügyi intézményei jelentős szerepet vállalnak az egész körzet ellátásában, számottevő a kereskedelmi vonzása és kiemelkedő az igazgatási szerepköre”. E négy év alatt (1971—1975) a város lakossága közel tízezerrel nőtt és már csak Miskolc és Debrecen jár előtte népességével. Az utóbbi tíz esztendőben pedig Szegeden — a csatlakozott községek nélkül — 40 százalékos volt a lakosság gyarapodása, erőteljesebb, mint Miskolcon (35,5), Debrecenben (31,7) vagy Pécsen (30,8).

Szegednek minden reménye megvan arra, hogy a fejlesztés mai vagy még inkább növekvő tempójával leküzdje az egykori elhanyagolás hátrányait, és megvalósíthassa városfejlesztési tervét. Eszerint tíz esztendő múlt-

Olvadás a számokból

A számok hidegek és prózaiak. Unalmasak is lehetnek, hiszen már közreadtuk őket, amikor a tanács elfogadta Szeged új ötéves tervét. De olvasnunk kell belőlük! Minden millió valami-féle emberi célba öltözik itt.

A negyedik ötéves tervet úgy minősítették a várospolitikuskok, mint amelyhez hasonló dinamikus fejlődést nem hozott még egyetlen más városterv sem. Az ötödik ötéves tervre 149 százalékos növekedéssel számolnak mégis. A fejlesztési terv közel 6 és fél milliárd. Mire telik ebből? Tizenkétezer lakásra, új hídra, a rókus-mórávárosi csatorna befejezésére, vízművekre, 640 bölcsődei és 1450 óvodai helyre, 88 tanteremre, kollégiumra és konyhákra, a könyvtár és levéltár épületének elvezésére, új uszodára, a villamos forgalmi telepek kiépítésére, pályák és utak korszerűsítésére, szennyvíztisztító építésének elindítására, kórházi fejlesztésre, a belvizgondok csökkentésére, szociális otthonok korszerűsítésére, a lakóházfelújítások, tatarozások ütemes folytatására... — hogy csak a nagyobb tételeket kapkodjuk össze.

Néhány kivételesen szép és nagy vállalkozást tekintve nem „látványos” ez a terv, lakosságának életminőségét azonban jelentősen befolyásolja. Hiszen amikor a tanács összefoglaló célokat tűzött ki, így fogalmazott: a fejlesztés és a gazdálkodás a lakásépítésemének fokozását, az alapközmű-hálózat fejlesztését, a gyermekintézmények hálózatának gazdagítását, az új és már működő intézményhálózat üzemeltetését, fenntartását és lehetséges korszerűsítését szolgálja

tán már 180—190 ezres lakossággal számolnak, a továbbiakban pedig az európai középvárosok méreteiben gondolkodnak. „Olyan európai középvárost álmodunk ide — mondta egy interjúban a tanács elnöke —, amely valamennyi ehhez szükséges intézménnyel rendelkezik, s olyan korszerű infrastruktúrával, amely a tervezett lakosságszámhoz képest ideális. A szakemberek szerint a 200—300 ezres városok a legideálisabbak a magas szintű kommunális ellátás megszervezéséhez, és ezek tudják leginkább megvalósítani az otthont adó város eszményét. Szeged természeti adottságai is kedvezőek ehhez, a városszerkezet is. Ha valamely város rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy ne legyen számozott város a házigyárak világában — az elsősorban Szeged. Meg tudja őrizni karakterét a fejlődés roppant iramában is.”

elsősorban. És a tanács az anyagi erőt minél koncentráltabban kívánja felhasználni, társadalmi céljaink jobb és gyorsabb elérésé érdekében.

Pár tételt mégis érdemes közelebbről szemügyre venni. Még ebben az ötéves tervben is napirenden marad Tarján és Odesza további építése, egészen 1979-ig. Felsővárosra folytatják a megkezdett tömeges lakásépítést, az Északi városrészen pedig tulajdonképpen ebben a tervben kezdődik a hatalmas átalakulás. Rókus is most részel, a terv második felében a fejlesztésből kiadósan. A Belváros rekonstrukciójában komoly változásokat idéz elő a József Attila sugárút és a Felső Tisza part ékjének megújulása, a Nemestakács utca tömbjének befejezése, a Hunyadi sugárút építkezése, az Arany János utca környékének reneszánsza, a Kossuth Lajos sugárút szakaszos szépülése, új épületekkel való gazdagítása, a Dugonics-tömb, az Oskola utca,

A város és a megye

Szeged kiemelt felsőfokú központ és 1962 óta Csongrád megye székhelye. A megyei tanács megállapította: „Szeged, mint politikai, gazdasági, kulturális és egészségügyi központ, hosszú idő óta jelentős szerepet tölt be az országos településhálózatban, elsősorban a dél-alföldi, a Csongrád megyei települések között”. Szerepe szerint tehát el kell látnia megyei és még azon is túl mutató feladatokat.

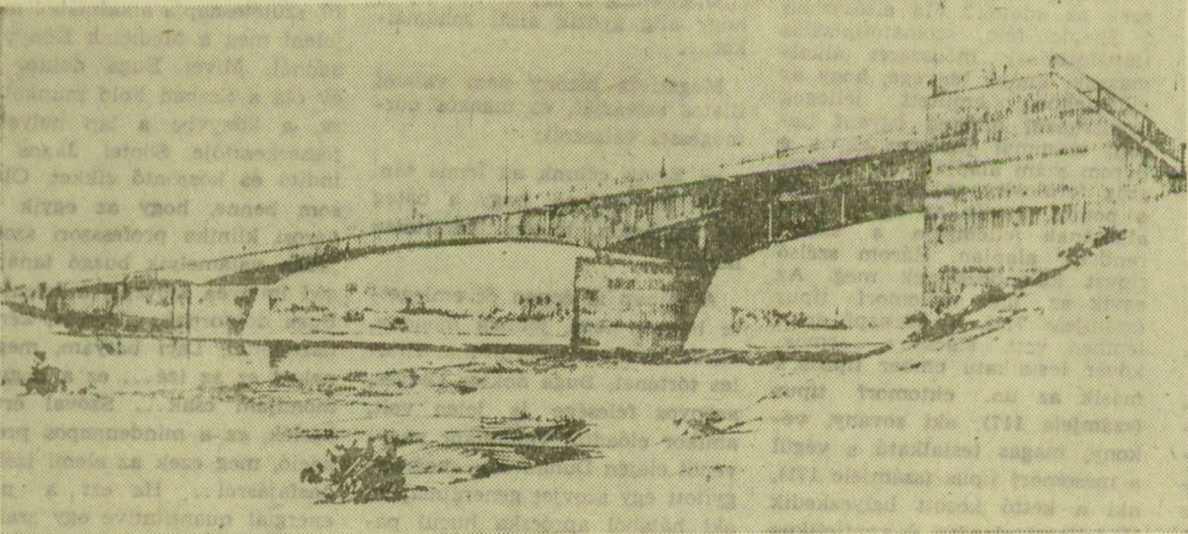
a Püspök utca környékén tervezett építkezések. Napirendre kerül végre a város kapuja, az Indóház tér is.

A közlekedési ágazatban 887 millió lesz a fejlesztés, a kereskedelemben 10 és fél millió; a közvilágítás korszerűsítésére 6 és fél milliót, parképítésre 3 millió 120 ezer forintot fordít a város. Vízgazdálkodási kiadásokra 544 millió jut, szennyvíztisztítást, szolgáló beruházásokra 760 millió. A lakosság vízellátását 338 milliós költséggel fejlesztik, a fürdőket, strandokat 22 és fél millióval. Egészségügyi és szociális rendeltetésű beruházásokat 140 és fél millió forint erejéig tervezett a város. A kulturális ágazat — amely magában foglalja az óvodákat, iskolákat, tanműhelyeket, kollégiumokat, művelődési otthonokat és színházakat, az ifjúsági- és sportlétesítményeket — 396 és fél millióval részesedik a fejlesztési alaptól.

Mindemellett számos városi érdekű intézményt, vállalatot támogat a tanács az ötödik ötéves tervben is. Közöttük elsősorban a nyomda részesedik tekintélyes támogatásban, 10 millióval, továbbá az Orvostudományi Egyetem (4 millió) és a Tanárképző Főiskola (3 és fél millió). Sajátos érdeke a városnak az építőipari kapacitás erősítése, ezért a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat és a Szegedi Építőipari Szövetkezet is kap támogatást. A tanács vállalatokat és egyéb intézményeket így összesen 17 millióval segíti a város.

Összegekből nehezebb eligazodni, ezért vannak az úgynevezett „naturális” mutatók. A még nem említettek kívül ezekből kiolvashatjuk egyebek között a felsővárosi orvosi rendelő és gyógyszerár fejlesztését, négy ábécé áruház, bisztró, presszó, szakboltok építését, szolgáltatóházak nyitását, 45 ezer négyzetméter új járda és út megépítésének igényét, 200 gyógyintézetet és 420 szociális otthoni ágy berendezését, az ifjúsági ház elkészülését. Torna-termet, sajnos mindössze egyet leltünk a számoszlopokban.

Gondolatban mindehhez hozzá kell vennünk azt is, amit nem a tanács kasszájából kap az új ötéves tervben a város. Ha egy üzem, intézmény Szegeden fejlődés, annak öröme az egész városé. Az itt élő és dolgozó emberek látják hasznát, örömet az üzemek korszerűsítésének, hiszen ezzel munkakörülményük és kereseti lehetőségük javul, s nem egy ipari beruházással a városkép is gazdagodik. A posta, az olaj-, a húsipar és a víz-ügy feltűnően szép példái mellett ide sorolhatjuk az ipari és mezőgazdasági termelőszövetkezeteket is.

A Nagykörút északi összekötését szolgáló új híd rajza.